

Evropské fondy a jejich fungování v České Republice

Mgr. David Póč

49730@mail.muni.cz

Evropská regionální politika a její historický průmět (1)

- Klíčovou koncepcí je „solidarita“ „soudržnost“
- Realizace efektivní regionální politiky v EU je aktuálně podpořena alokací více než třetiny rozpočtu EU
- **Důležitá historická data:**
  - 1) **1957** Římská smlouva – v její preambuli je formulace, že je třeba „posílit jednotu svých ekonomik a zajistit harmonický rozvoj snižováním rozdílů mezi různými regiony a zmírňováním zaostalosti méně rozvinutých oblastí“
  - 2) **1958** Založení prvních dvou sektorových fondů - Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOF)
  - 3) **1975** Vytvoření Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR)
  - 4) **1986** Jednotným evropským aktem se vytvářejí podmínky pro skutečnou politiku soudržnosti
  - 5) **1989–1993** Na vrcholné schůzce v Bruselu v únoru 1988 dochází k celkové přestavbě fungování fondů solidarity, nyní nazývaných „strukturálními fondy“
  - 6) **1992** Ve smlouvě o Evropské unii, která vstoupila v platnost v roce 1993, je soudržnost definována jako jeden z hlavních cílů Unie vedle hospodářské a měnové unie a jednotného trhu

Evropská regionální politika a její historický průmět (2)

- 7) 1994–1999** Na vrcholné schůzce v Edinburghu (prosinec 1992) je rozhodnuto, že na politiku soudržnosti bude přiděleno téměř 200 miliard ECU (v cenách roku 1997), tedy třetina rozpočtu Společenství. Strukturální fondy jsou navíc doplněny o Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FNOR). Na podporu hospodářského a sociálního rozvoje a ochranu životního prostředí v kandidátských zemích střední a východní Evropy je určen Nástroj předsvtupních strukturálních politik (ISPA) a Speciální předsvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova (SAPARD); ty doplňují program PHARE, který existuje již od roku 1989
- 8) 2000–2001** Vrcholná schůzka v Lisabonu (březen 2000) schvaluje strategii zaměřenou na zaměstnanost, která má z Unie udělat „do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku založenou na znalostech.“ Následně je tzv. Lisabonská strategie doplněna o koncepci trvale udržitelného rozvoje na summitu v Göteborgu (červen 2001)
- 9) 2002** Vrcholná schůzka v Kodani (prosinec 2002) končí vyslovením souhlasu s podmínkami pro přijetí deseti nových členských států Unie.
- 10) 2004** Dne 18. února předkládá Evropská komise svůj návrh reformy politiky soudržnosti na období 2007–2013, nazvaný „Nové partnerství pro soudržnost, konvergenci, konkurenceschopnost, spolupráci“, a 1. května Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovenská republika a Slovinsko vstupují do Evropské unie.

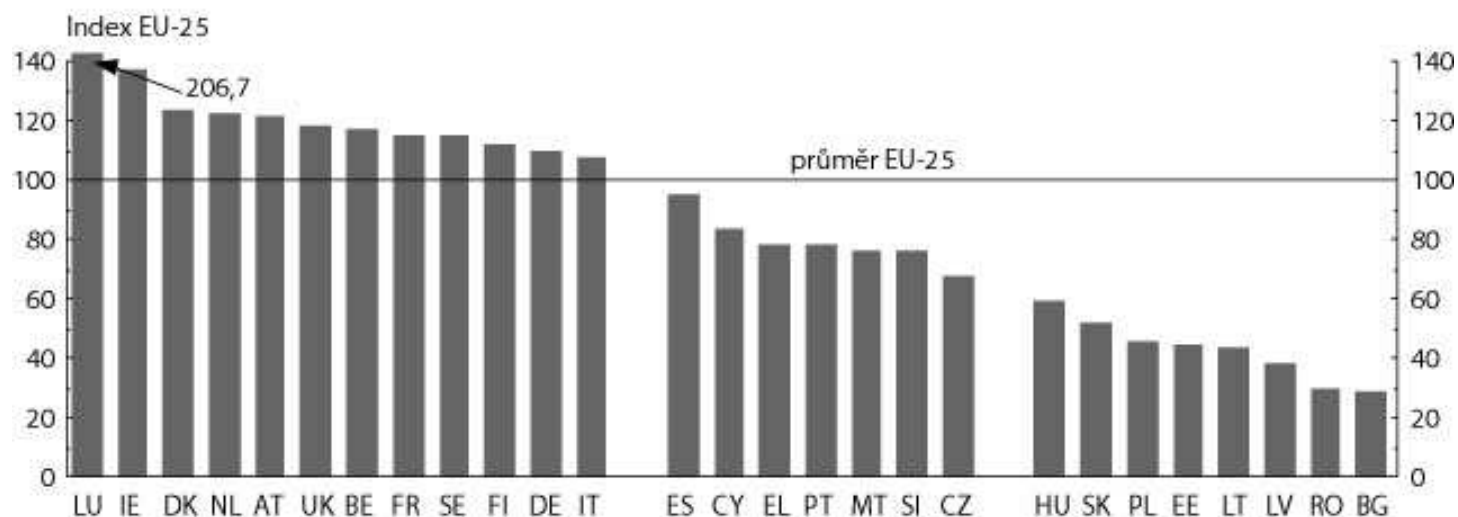
Základní právní nařízení vztahující se k fungování evropských fondů

- Nařízení Rady (ES) č. 1260-1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1261-1999 o Evropském fondu pro regionální rozvoj
- Nařízení Rady (ES) č. 1164-94-(1265-99) kterým se mění příloha II nařízení (ES) č. 1164/94 o zřízení Fondu soudržnosti
- Nařízení Komise (ES) č. 1159-2000 o informačních a propagačních opatřeních, která mají být prováděna členskými státy v souvislosti s pomocí ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. 1681-1994 o nesrovnalostech a navrácení neoprávněně vyplacených částek v souvislosti s financováním strukturálních politik a organizaci informačního systému v této oblasti
- Nařízení Komise (ES) č. 2064-1997 kterým se stanoví detailní opatření pro provedení nařízení Rady (EHS) č. 4253/88 ohledně finanční kontroly prováděné členskými státy u operací spolufinancovaných Strukturálními fondy
- Nařízení Komise (ES) č. 438-2001 kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, pokud jde o řídicí a kontrolní systémy pro pomoc poskytovanou ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. 448-2001 kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, pokud jde o postup při provádění finančních oprav u pomoci poskytované ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. 1145-2003 kterým se mění nařízení (ES) č. 1685/2000 pokud jde o pravidla způsobilosti pro spolufinancování strukturálními fondy

Proč je v EU regionální politika jednou z klíčových priorit?

- Rozdíly – značné sociální a ekonomické rozdíly mezi regiony v EU
- Solidarita – snaha snížit disproporce mezi regiony a členskými státy

HDP na obyvatele, 2002

Zdroj: Eurostat, Národní účty

Programové cíle pro období 2000 – 2006

- **Cíl 1 - Podpora rozvoje zaostávajících regionů**
- Regiony s HDP pod hranicí 75% průměru EU se mohou těšit podpoře udržitelného rozvoje zejména prostřednictvím investic do výroby
- **Cíl 2 - Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací**
- Všechny oblasti, které nespádají pod Cíl 1, a které dlouhodobě vykazují vysokou míru nezaměstnanosti, kriminality, špatnou úroveň školství nebo životního prostředí
- **Cíl 3 - Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělání**
- Snížení nezaměstnanosti prostřednictvím rekvalifikace, vzdělávání a školení

Strukturální fondy – ERDF, ESF, EAGGF, FIGG

Rozpočet strukturálních fondů a iniciativ Společenství

Rozpočet strukturálních fondů 2000–2006 (v miliardách eur, závazky v cenách roku 1999)

	Cíl1	Cíl2	Cíl3	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	FNOR	Fondsoudržnosti	Celkem
EU-15	137,800	22,040	24,050	4,875	0,700	2,850	2,020	1,106	18,000	213,441
EU+10	13,230	0,120	0,110	0,420	0,000	0,220	0,000	0,003	7,590	21,693
EU-25	151,030	22,160	24,160	5,295	0,700	3,070	2,020	1,109	25,590	235,134

Alokace finančních prostředků ve strukturálních fondech pro EU 15 a nové členské státy (1)

Strukturální fondy a nástroje pro EU-15, 2000–2006 ⁽¹⁾ (v milionech eur, závazky v cenách roku 2004)

Členský stát	Cíl 1*	Cíl 2	Cíl 3	FNOR**	Fond soudržnosti	Iniciativy Společenství	Celkem	Obyvatelstvo oblasti Cíl 1 a 2, v milionech	% populace
Rakousko	288	740	585	0	0	395	2.008	2,270	28,20
Belgie	690	486	817	33	0	231	2.257	1,269	12,50
Dánsko	0	199	397	221	0	92	909	0,538	10,20
Finsko	1.008	541	442	33	0	280	2.304	2,650	51,70
Francie	4.201	6.569	5.013	254	0	1.155	17.192	20,412	34,00
Německo	22.035	3.776	5.057	121	0	1.775	32.765	24,447	29,80
Řecko	23.143	0	0	0	3.388	952	27.483	10,476	100,00
Irsko	3.409	0	0	0	584	183	4.177	0,965	26,60
Itálie	24.424	2.749	4.129	110	0	1.294	32.707	26,704	46,50
Lucembursko	0	44	44	0	0	14	103	0,117	28,20
Nizozemsko	136	861	1.866	33	0	719	3.615	2,324	15,00
Portugalsko	21.010	0	0	0	3.388	741	25.139	6,616	66,60
Španělsko	42.061	2.904	2.363	221	12.357	2.162	62.067	32,027	80,70
Svédsko	797	431	795	66	0	307	2.396	1,674	18,90
Spojené Království	6.902	5.068	5.046	132	0	1.061	18.209	18,909	32,20
EU-15	150.104	24.367	26.553	1.226	19.717	11.361	233.328	151,40	40,30

(*) Včetně přechodné pomoci

(**) Kromě Cíle 1

Alokace finančních prostředků ve strukturálních fondech pro EU 15 a nové členské státy (2)

Strukturální fondy a nástroje pro nové členské státy, 2004–2006 ⁽¹⁾ (v milionech eur, běžné ceny)

Stát	Cíl 1	Cíl 2	Cíl 3	Interreg	Equal	Fond soudržnosti ^(*)	Celkem	Obyvatelstvo oblasti Cíl 1 a 2, v milionech	% populace
Kypr (**)	0,00	28,02	21,95	4,30	1,81	53,94	113,44	0,212	30,90
ČR	1 454,27	71,30	58,79	68,68	32,10	936,05	2 621,19	9,460	92,00
Estonsko	371,36	0,00	0,00	10,60	4,07	309,03	695,06	1,379	100,00
Maďarsko	1 995,72	0,00	0,00	68,68	30,29	1 112,67	3 207,36	10,238	100,00
Lotyšsko	625,57	0,00	0,00	15,26	8,03	515,43	1 164,29	2,391	100,00
Litva	895,17	0,00	0,00	22,49	11,87	608,17	1 537,70	3,531	100,00
Malta	63,19	0,00	0,00	2,37	1,24	21,94	88,74	0,387	100,00
Polsko	8 275,81	0,00	0,00	221,36	133,93	4 178,60	12 809,70	38,654	100,00
Slovensko	1 041,04	37,17	44,94	41,47	22,27	570,50	1 757,39	4,957	91,90
Slovinsko	237,51	0,00	0,00	23,65	6,44	188,71	456,31	1,986	100,00
Celkem	14 959,64	136,49	125,68	478,86	252,05	8 495,04	24 451,18	73,195	97,70

(*) průměr

(**) včetně FNOR (rybolov)

⁽¹⁾ Kvůli různým programovým obdobím pro EU-15 a 10 nových členských států (7 let a 3 roky) není vhodné sčítat finanční částky týkající se těchto dvou skupin států.

Iniciativy Společenství a Inovační akce

Iniciativy Společenství v EU-15 2000–2006

(v milionech eur, závazky v cenách roku 2004)

Stát	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	Celkem
Rakousko	202,05	8,53	105,99	78,39	394,96
Belgie	114,82	21,52	77,29	16,56	230,19
Dánsko	37,54	5,38	30,91	17,67	91,50
Francie	438,32	103,54	332,33	278,23	1.152,42
Finsko	142,43	5,38	75,08	57,41	280,30
Německo	813,71	150,95	534,38	272,71	1.771,74
Recko	627,12	25,89	108,20	189,90	951,11
Irsko	92,74	5,38	35,33	49,68	183,14
Itálie	470,34	116,54	409,61	294,79	1.291,28
Lucembursko	7,73	0,00	4,42	2,21	14,35
Nizozemsko	385,32	30,25	216,40	86,12	718,09
Portugalsko	435,01	19,49	118,14	167,82	740,45
Španělsko	993,67	114,30	535,48	515,61	2.159,06
Švédsko	170,03	5,38	89,43	41,96	306,79
Spojené království	399,68	126,18	415,13	117,03	1.058,02
Sítě	51,89	18,03	55,20	44,16	169,29
EU-15	5.382,39	756,74	3.143,32	2.230,24	11.512,70

Fond soudržnosti (tzv. kohezní fond) a předvstupní pomoc

- Fond soudržnosti je speciálním fondem, který si klade za cíl pomáhat nejméně rozvinutým členským státům – 10 nových členských států + Řecko, Portugalsko, Španělsko a do konce roku 2003 ještě i Irsko
- 1. Počátečním kritériem je, aby hrubý národní produkt (HNP) příslušného státu nedosáhl 90 % průměru Unie
- 2. Fond soudržnosti vstupuje na celé území státu, ale spolufinancuje nikoliv programy, nýbrž velké projekty v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí
- Poprvé v dějinách svého postupného rozšiřování požadovala Evropská unie předvstupní pomoc deseti zemím střední a východní Evropy (SVE)

Přidělování předvstupní pomoci Bulharsku a Rumunsku

(v milionech eur, orientační částky v cenách roku 2004)

		2004	2005	2006	Celkem
Bulharsko	Phare	203	220	237	660
	ISPA	135	147	158	440
	Sapard	68	73	79	220
	Celkem	406	440	474	1.319
Rumunsko	Phare	474	513	552	1.539
	ISPA	316	342	368	1.026
	Sapard	158	171	184	513
	Celkem	948	1.026	1.104	3.078
Celkem	Phare	677	733	789	2.198
	ISPA	451	489	526	1.466
	Sapard	226	244	263	733
	Celkem	1.353	1.466	1.578	4.397

Zdroj: finanční výkaz připojený k „Průvodci“ pro Bulharsko a Rumunsko.

Rozdělení mezi nástroje vychází z následujících poměrů: 3/6 PHARE, 2/6 ISPA, 1/6 SAPARD.

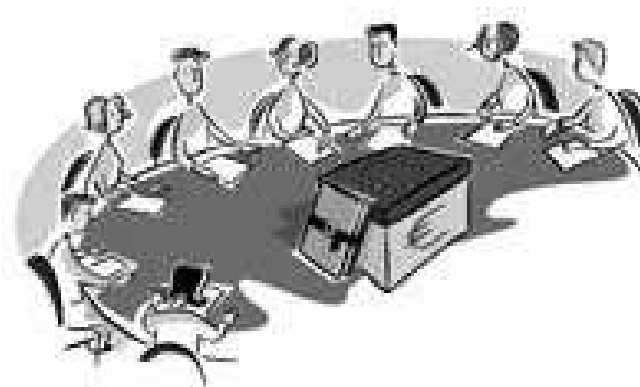
Rozdělení příspěvků mezi Bulharsko a Rumunsko je založeno na poměru 30/70.

Údaje týkající se ISPA se nacházejí uprostřed následujících rozpětí: Bulharsko 26-34 %, Rumunsko 64-76 % (rozhodnutí Rady odloženo).

Jak fungují fondy EU? (1)

1. O rozpočtu pro strukturální fondy a pravidlech jejich využívání rozhoduje vrcholná schůzka (tj. všichni členové Unie) na základě návrhu Evropské komise projednaného v Evropském parlamentu
2. Po těchto rozhodnutích vypracuje každý stát nebo region své návrhy a sestaví z nich plán pro problémové oblasti a znevýhodněné sociální skupiny, s přihlédnutím k tematickému zaměření Komise
3. Vypracované plány jsou předloženy Evropské komisi.
4. Každý stát s Komisí projedná obsah těchto dokumentů a možnosti použití národních fondů a fondů Společenství při jejich uskutečňování

Jak fungují fondy EU? (2)

5. Když se obě strany na těchto otázkách dohodnou, Komise schválí plány a programy, které z toho vyplývají
6. O podrobnostech programů, zejména programových dodatcích, rozhodují autonomně státní nebo regionální orgány. O těchto dokumentech se s Komisí nejedná, ale jsou jí zasílány pro informaci.
7. Orgán pověřený řízením programu vybere projekty, které nejlépe odpovídají jeho cílům, a poté informuje uchazeče o své volbě
8. Vybrané subjekty pak mohou svůj projekt realizovat, musí jej ovšem dokončit ve lhůtě stanovené v programu, neboť rozvrh výplat je stanoven již na začátku
9. Příslušné úřady pravidelně sledují průběh implementace programu, a to za pomoci monitorovacího výboru, kde jsou zastoupeni různí partneři (zástupci z oblasti ekonomické a sociální i životního prostředí)

Jaké jsou cíle regionální politiky EU s použitím nástrojů finanční pomoci?

- **Zlepšení regionální konkurenceschopnosti**
- **Zvýšení a zlepšení zaměstnanosti**
- **Vyvážený rozvoj městských a venkovských oblastí**

Budoucnost evropských fondů?

■ Dosavadní výsledky

■ Nové úkoly pro léta 2007 – 2013:

1. V rozšířené Unii je zapotřebí větší soudržnosti
2. Posilování priorit Unie
3. Zvyšování kvality na podporu vyváženějšího a trvale udržitelného rozvoje
4. Nové partnerství pro soudržnost

■ Budoucí priority

1. Konvergence
2. Konkurenceschopnost
3. Spolupráce

Strukturální fondy & Iniciativy Společensví

- Evropský fond regionálního rozvoje - ERDF
- Evropský sociální fond – ESF
- Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství – EAGGF
- Finanční nástroj na podporu rybolovu – FIGF

- Iniciativy – INTERREG III., URBAN II, LEADER +, EQUAL

	Cíl 1	Podpora mimo regiony cíle 1	Cíl 2	Cíl 3	Interreg III	Urban II	Leader +	Equal
ERDF	X		X		X	X		
ESF	X		X	X				X
EAGGF	X	X					X	
FIGF	X	X						

Fond soudržnosti

- Cíl - pomáhat nejméně rozvinutým členským státům, tedy těm deseti novým, ale také Řecku, Portugalsku, Španělsku a do konce roku 2003 i Irsku
- Pokračování programu ISPA po 1.5.2004
- Hlavní kritérium – u členského státu méně než 90% HNP průměru EU
- Centrální koncepce – aby náklady na konkrétní nezatežovaly rozpočet a snaha příslušných zemí o splnění podmínek hospodářské a měnové unie

Tzv. Inovační akce

- Výjimečná povaha
- Poměrně malá část celkových finančních prostředků
- Význam - inovační přínos, protože iniciují pilotní projekty a studie pro nové politiky, zdokonalují nakládání s finančními prostředky a napomáhají odhalování nových možností
- 3 hlavní témata –
  - a) regionální ekonomiky založené na vědomostních a technologických inovacích
  - b) regionální rozvoj založený na informační společnosti (e-EuropeRegio)
  - c) regionální identita a udržitelný rozvoj

Podpora sektoru rybolovu - FIG

- Cíl - opatření směřující k vytvoření udržitelné rovnováhy mezi mořskými zdroji a jejich využitím, k podpoře konkurenceschopnosti firem v daném sektoru
- Subsidiární cíle - ke zvýšení a rozvoji nabídky rybích produktů (včetně produktů tzv. akvakultury) a k revitalizaci oblastí závislých na rybolovu

Fond solidarity

- Cíl – pomáhat regionům v členských i kandidátských státech postižených velkou přírodní, technickou či ekologickou katastrofou
- Založen po povodních v srpnu 2002 jako nový finanční nástroj EU
- Oblasti využití :
  - 1) obnově provozuschopnosti infrastruktury a závodů v oblasti energetiky, vodohospodářství a zpracování odpadních vod, telekomunikací, dopravy, zdraví a vzdělávání;
  - 2) zajištění ubytování a financování záchranných služeb tak, aby byly uspokojeny potřeby postiženého obyvatelstva;
  - 3) zabezpečení preventivní infrastruktury a opatření k bezprostřední ochraně kulturního dědictví;
  - 4) vyčištění oblastí postižených katastrofou, včetně přírodních zón

Fungování strukturálních fondů v České Republice

- Základní dokumenty - Národní rozvojový plán na léta 2004-2006, Rámce podpory Společenství, 5 operačních programů pro realizaci pomoci v rámci Cíle 1 evropské regionální politiky
- Výjimka v ČR je hlavní město Praha
- Alokace finančních prostředků v ČR

	2004-2006	2004	2005	2006
Fond soudržnosti	945,3	316,9	266,1	362,3
(Průměr*)				
Strukturální fondy	1 584,4	381,5	528,9	674
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,3	339	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
Interreg	68,7	21	21,4	26,3
Equal	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2 630,5	727	827,1	1 076,3

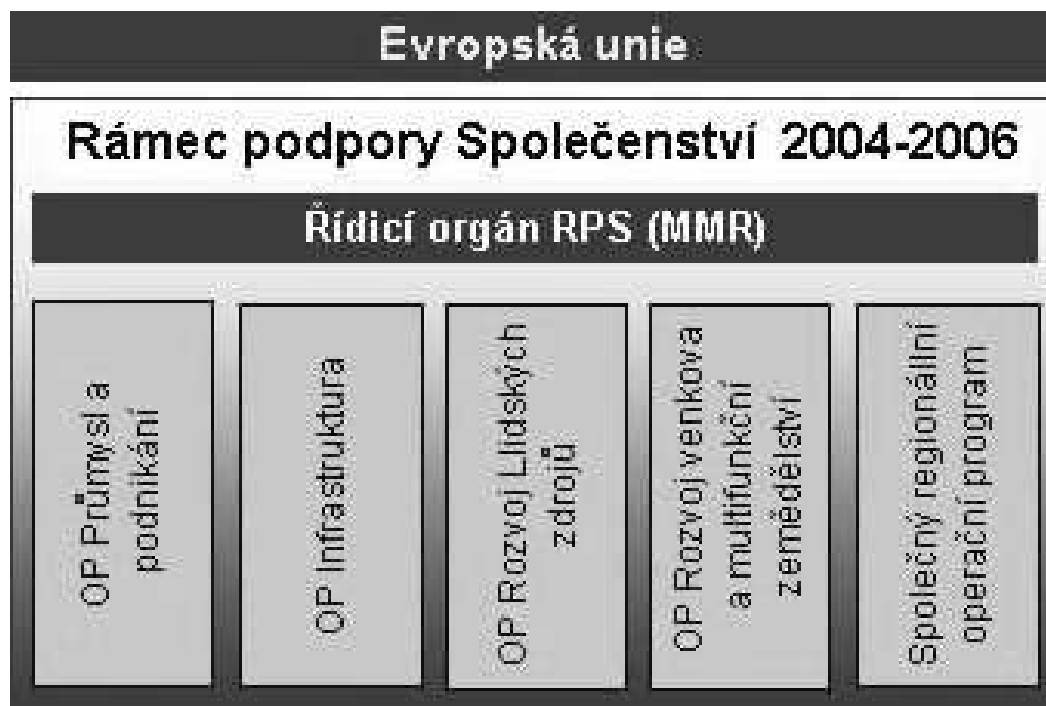
Fungování Rámce podpory Společenství v ČR (1)

- Úkol Rámce podpory - vymezuje prioritní cíle a oblasti, do kterých směřují prostředky ze strukturálních fondů EU, a to do 13 krajů ČR
- Realizace strategie RPS – 5 operačních programů, všechny dokumenty jsou tzv. programovány na období příslušné finanční perspektivy
- Dělení a finanční pomoc v RPS (situace v ČR)

Rámec podpory Společenství (Cíl 1)	2004-2006	2004	2005	2006
běžné ceny - EK	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352
Operační program	2004-2006	2004	2005	2006
Průmysl a podnikání	260 852 142	60 798 079	87 082 257	112 971 806
Infrastruktura	246 360 355	57 420 408	82 244 353	106 695 594
Rozvoj lidských zdrojů	318 819 283	74 308 763	106 433 869	138 076 651
Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	173 901 427	40 532 052	58 054 838	75 314 537
SROP	454 332 571	105 893 505	151 673 302	196 765 764
Celkem	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352

Fungování Rámce podpory Společenství v ČR (2)

- Fungování dohody mezi EU a ČR – dokument byl schválen "Rozhodnutím Komise kterým se schvaluje Rámec podpory Společenství pro strukturální pomoc Společenství v oblastech Cíle 1 v České republice" - K (2004) 2089 ze dne 17.6. 2004 (podkladem pro jednání o Rámci podpory Společenství je konečná verze Národního rozvojového plánu)
- Organizační struktura

Iniciativy Společenství v ČR

- Fungování Iniciativ Společenství v letech 2000 – 2006
- Program INTERREG
- Program EQUAL
- Program LEADER+
- Program URBAN

Budoucnost evropských fondů v ČR

Nové programovací období 2007 – 2013

- Na základě schváleného rozpočtu Společenství na léta 2007 – 2013 přistoupila i ČR k řešení budoucnosti využívání evropských fondů
- Příprava Národního rozvojového plánu
- Schvalování Národního rozvojového plánu na léta 2007 – 2013
- Otázka alokace unijních dotací mezi jednotlivé programové tituly
- Vznik 24 operačních programů

Národní rozvojový plán 2007 - 2013

- Upřesnění konkrétní podoby OP v Národním strategickém referenčním rámci
- Rozpory mezi vládou, ministerstvy a kraji
- Nutnost schválení Evropskou Komisí
- Slabá vyjednávací pozice České republiky
- Nutnost propojení evropských dotačních titulů a národních zdrojů

Děkuji za pozornost

Nějaké otázky?